

מטעמי תורת זילים

פרשת מקץ – בזכות יוסף הצדיק

יוסף ירד לבדו למצרים על ידי אורחת ישמעאלים ונמכר לעבד כפי שנאמר "ויוסף הורד מצרֵימָה וַיִּקְנֵהוּ פוּטִיפַר סָרִיס פְּרֹעָה שֶׁר הִטְבַּחִים אִישׁ מִצְרֵי מִיַּד הַיִּשְׁמְעֵאלִים אֲשֶׁר הוֹרְדוּהוּ שְׁמָה" (בראשית לט, א). ובמצרים נאלץ יוסף לעמוד בניסיון קשה עם אשת פוטיפר שבעקבותיו הוא נכנס לבית הסוהר כפי שנאמר "וַיִּקָּח אֲדֹנָי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיִּתְּנֵהוּ אֶל בֵּית הַסֵּהר מְקוֹם אֲשֶׁר אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי שָׁם בְּבֵית הַסֵּהר" (בראשית לט, ב). רק לאחר שתיים עשרה שנה בבית הסוהר יוסף יצא מבית האסורים (ראה שמות רבה ז, א, וכן זוהר חדש פרשת חקת דף סב ד"ה ותא חזי תריסר שנין) פתו לפרעה את חלומותיו ועלה למלוך על כל ארץ מצרים (ראה בראשית מא, לח – מא). אחר כך ירדו שאר בני משפחתו של יוסף למצרים שנאמר "וַיָּקָם וַיַּעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יַעֲקֹב אֲבִיהֶם וְאֶת טַפָּם וְאֶת נְשֵׂיהֶם בַּעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח פְּרֹעָה לְשֵׂאת אֹתוֹ: וַיִּקְחוּ אֶת מִקְנֵיהֶם וְאֶת רְכוּשֵׁם אֲשֶׁר רָכְשׂוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבִיאוּ מִצְרָיִמָה וַיַּעֲקֹב וְכָל זָרְעוֹ אִתּוֹ: בְּנָיו וּבְנֵי בְנָיו אִתּוֹ וּבָנָיו וּבָנֹת בָּנָיו וְכָל זָרְעוֹ הֵבִיא אִתּוֹ מִצְרָיִמָה" (בראשית מ, ה – ז).

ויש להבין, מדוע הקב"ה הקדים את יוסף הצדיק לגלות הקשה בארץ מצרים, כמה שנים לפני שירדו לשם שאר בניו של יעקב אבינו?

השכינה שירדה עם יוסף לארץ מצרים האירה פניו והצליחה מעשי ידיו

השכינה היתה אובהת את יוסף (זוהר חדש פרשת חוקת דף סג ע"א ד"ה וישראל אתם), וכאשר הוא ירד למצרים ירדה השכינה עמו (בראשית רבה פרשה פ, ב, 'זכר דוד' לר' דוד זכות ממודינא נאמר שלישי דף רפג סוף ע"ב ד"ה והשתא הכי) כפי שנרמז בפסוק "ויוסף הורד מצרֵימָה" (בראשית לט, א) כי התיבה "מצרֵימָה" היא בגימטריא 'שכינה' (מגלה צפונות חלק א' למחבר ישבט מוסר' פרשת וישב ד"ה גם יובן, 'מגלה עמוקות' מהדורא בתרא פרשת מקץ אופן העשירי ד"ה השיב על ענין שבט). לכן נאמר על יוסף "עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים" (תהלים פא, ו), יוסף נקרא בפסוק בשם "היוסף" – עם תוספת האות ה' הרומזת לשכינה הקדושה (מגלה צפונות חלק א' למחבר ישבט מוסר' פרשת וישב ד"ה גם יובן). אשר הלכה עם יוסף ולא עזבה אותו שנאמר "ויהי ה' אֶת יוֹסֵף" (בראשית לט, ב) וזוהר פרשת וישב דף קפט ע"א ד"ה תא חזי בכל אתר) והיתה במצרים בשבילו (מגלה צפונות חלק א' פרשת וישב ד"ה גם יובן). ומטעם זה נאמר בפסוק "ויהי" שהוא לשון צער, כי השכינה ירדה אז לגלות (מאור ושמש' פרשת וישב ד"ה בזה נבוא).

פניו של יוסף היו מאירים באור אלוקי שנתן לו חן וחסד בפני אדוניו ועל ידו היה מוגן מכל הצרות. וכאשר פוטיפר אדונו ראה את האור שבפניו הוא הבין כי ה' עמו שנאמר "וַיִּרְא אֲדֹנָיו כִּי ה' אִתּוֹ" (בראשית לט, א) (הרמ"ד וואלי תלמיד חבר לרמב"ל בראשית לט ד"ה ויהי ה' את יוסף). ונרמז על כך גם בפסוק "וַיִּבְרַךְ ה' אֶת בֵּית הַמִּצְרָיִם בְּגִלְל יוֹסֵף" (בראשית לט, ה) שהתיבה "בגלל" גמטריא שם 'אדנ"י' שהיא השכינה אשר היתה עמו והשרתה את הברכה (חומת אבן' להחיד"א בראשית לח, יד ד"ה ויברך ה'). האור הזה שעל יוסף התפשט מפניו על ידיו, ולכן כל מעשיו היו מצליחים כהרף עין לרצון אדונו (הרמ"ד וואלי בראשית לט ד"ה וירא אדוניו), שאם היה מבקש אדונו דבר אחר ממה שהיה כבר בידו אז ה' היה הופך אותו לדבר שהיה חפץ בו אדונו שנאמר "וַיִּרְא אֲדֹנָיו כִּי ה' אִתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מִצְלִיחַ בְּיָדוֹ" (בראשית לט, ב) וזוהר פרשת וישב דף קפט ע"א ד"ה תא חזי בכל אתר). וכך היה גם כאשר יוסף לקח סחורה, שאף אם רבים הפסידו בסחורה זו הרי שהוא היה מצליח בה (מדרש תלפיות' יוסף ע"פ ד"ה אייה מיתור בידו). ואדונו היה רואה בעיניו את הנסים שנעשו ליוסף יום יום (זוהר פרשת וישב דף קפט ע"א ד"ה תא חזי בכל אתר).

הצלחתו של יוסף המשיכה גם כאשר הוא היה בבית האסורים שנאמר "וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף וַיִּטְּ אֱלֹהֵי חֶסֶד וַיִּתֵּן חֲנוּן בְּעֵינֵי שֶׁר בֵּית הַסֵּהר: וַיִּתֵּן שֶׁר בֵּית הַסֵּהר בְּיַד יוֹסֵף אֶת כָּל הָאֲסוּרִים אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֵּהר וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עֹשִׂים שָׁם הוּא הָיָה עֹשֶׂה: אֵין שֶׁר בֵּית הַסֵּהר רָאָה אֶת כָּל מְאוּמָה בְּיָדוֹ בְּאֲשֶׁר ה' אִתּוֹ וְאֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מִצְלִיחַ" (בראשית לט, כא – כג), כלומר את הצלחתו של יוסף שר בית הסוהר היה רואה אך הוא לא היה רואה את האור שגרם לו הצלחה במעשיו וזה מה שנאמר "אֵין שֶׁר בֵּית הַסֵּהר רָאָה אֶת כָּל מְאוּמָה בְּיָדוֹ" (בראשית לט, כא – כג) (הרמ"ד וואלי בראשית לט ד"ה אין שר בית הסוהר). וכאשר יוסף ראה כי ה' עמו במה שהוא 'איש מצליח' (בראשית לט, ב), הוא לא השתדל לשוב אל בית אביו אלא "וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרָיִם" (בראשית לט, ב) כי הבין שהשכינה נמצאת במצרים והוא מְרַבְּהָ אֵלֵיהֶ. לכן החליט כי לא ימיש עד אשר יהיה טוב באחרית דבר (האלשיך הקדוש פרשת וישב מה, ג – ט ד"ה והוא אצלנו מאמר).

יוסף שלט במצרים והכניע את 'הקליפות' ו'החיצונים' מתחת ידו

כאשר הגיע העת שיוסף היה צריך לצאת לחירות, השכינה קראה לו לצאת שנאמר "וַיִּשְׁלַח פְּרֹעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיבֵהוּ מִן הַבּוֹר וַיִּגְלַח וַיִּחַלֵּף שְׂמֹלֵתוֹ וַיָּבֵא אֶל פְּרֹעָה" (בראשית מא, יד), והכוונה בתיבות "ויקרא את יוסף" זה שהשכינה היא זו שקראה לו לכן לא נאמר "ויקרא ליוסף" שאז היה הכוונה לפרעה (זוהר פרשת מקץ דף קצד ע"ב ד"ה וישלח ויגייש עוז). וכך כל סתם "ויקרא" או סתם "ויאמר" שבתורה מתייחס אל השכינה הקדושה (מאור החמה' על זוהר פרשת מקץ דף קצד ע"ב ד"ה וישלח פרעה' ממהרה"ו). וזה גם מה שנאמר על יוסף "וַיִּשְׁלַח לְפָנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נְמֹכָר יוֹסֵף: עֵנּוּ בַּכְּפָל רְגְלוֹ בְּרִזְל בָּאָה נִפְשׁוֹ: עַד עַתָּה בָּא דְבָרוֹ אֶמְרַת ה' צְרַפְתָּהוּ: שְׁלַח מִלֶּךְ וַיִּתְּיָרְהוּ מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתְּחֵהוּ" (תהלים קה, יז – כ), כלומר "ענו בכפל רגלו" של יוסף המשיך עד "עת בא דברו" שהוא דבריה של 'השכינה' שקראה ליוסף (זוהר פרשת מקץ דף קצד ע"ב ד"ה וישלח פרעה) להעלותו במעלה היא (מאור החמה' על זוהר פרשת מקץ דף קצד ע"ב ממהרה"ו ד"ה וישלח פרעה) באותה השעה.

הקב"ה משך על יוסף 'חוט של חסד' ועל ידי כן מצא חן בעיני פרעה (זוהר פרשת מקץ דף קצה ע"א ד"ה דבר אחר) והוא מינה אותו לשליט על מצרים, כפי שאמר לו "אֲתָה תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי וְעַל פִּיךָ יִשָּׁק כָּל עַמִּי רַק הַכֶּסֶף אֲגַדֵּל מִמֶּךָ: וַיֹּאמֶר פְּרֹעָה אֶל יוֹסֵף רָאָה נִתְּנִי אֲתָךְ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם" (בראשית מא, מ – מא). פרעה הוסיף ונתן לו גם את "טבעתו" שנאמר "וַיִּסֶר פְּרֹעָה אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף" (בראשית מא, מב). וה' עשה שכן יהיה, כיון שפרעה היה ראש 'הקליפות' ובנותינת טבעתו ליוסף גרם לכן שיסכימו 'הקליפות' כי יוסף ישלוט עליהן. ולכן נאמר על יוסף "וַיִּצְא יוֹסֵף עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם" (בראשית מא, מח) לרמוז שהוא שלט בכל 'הקליפות' הקשורות לארץ מצרים (מגיד משרים' לר' יוסף קארו פרשת מקץ ד"ה ומשום הכי) שכולן היו משועבדות תחת ידו והסטרטא אחרא היתה כנועה לו (נולא רואי לתלמיד האריי זיל דף יט ע"א).

ולפי זה מובן מדוע הלחם והתבואה שאספו המצריים הרקיבה כפי שנאמר "וַלָּחֶם אֵין בְּכָל הָאָרֶץ כִּי כָבֵד הָרַעַב מְאֹד וַתְּלַה אֶרֶץ מִצְרָיִם וְאֶרֶץ כְּנָעַן מִפְּנֵי הָרַעַב" (בראשית מז, יג) לפי שהמצריים היו עומדים תחת שר מצרים הרוחני וממנו מזונים (אלשיך הקדוש פרשת וישב מה, ג – ט ד"ה אמנם הורה כי) ולכן היה יכול לשלוט בהם 'הריקבון' שמגיע מצד 'הקליפות' (מגיד משרים' פרשת מקץ ד"ה והיינו רואי). אך אצל יוסף הלחם והתבואה ניתנו מאת השכינה (אלשיך הקדוש פרשת וישב מה, ג – ט ד"ה אמנם הורה כי) ו'הקליפות' היו משועבדות לו, לכן לא הרקיבו לו הלחם (מגיד משרים' פרשת מקץ ד"ה והיינו רואי) וגם לא התבואה (אלשיך הקדוש פרשת וישב מה, ג – ט ד"ה אמנם הורה כי). ויוסף רמז על כך שיבואו אחר כך שבע שנים שיושפעו ישירות מאלקים על מנת לפרנס את שבע שנות הרעב, כפי שאמר לפרעה "הוא הדרך אשר דברתי אֶל פְּרֹעָה אֲשֶׁר הָאֱלֹקִים עֹשֶׂה הָרָאָה אֶת פְּרֹעָה" (בראשית מא, כח) (האלשיך הקדוש פרשת וישב מה, ג – ט ד"ה והנה על פי הדברים).

יִפְקֹד אֶתְכֶם וְהֶעֱלָה אֶתְכֶם מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב" (בראשית ג, כד) (ביאור הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק לט ד"ה מנעוריו ועד יום מותו). ועל אף שיוסף ידע שאין לנשמת המת מנוחה לעלות למעלה עד אשר תקבר גופת המת, הוא ציווה אותם להעלות את עצמותיו ממצרים שנאמר "וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פְּקֹד יִפְקֹד אֱלֹקִים אֶתְכֶם וְהֶעֱלֶתֶם אֶת עֲצָמֹתַי מִצְרָיִם" (בראשית ג, כח), כי ידע שעם ישראל יוכלו ללכת במדבר במשך ארבעים שנה דווקא על ידי שעצמותיו יהיו מגולגלות עמהם (ילקוט דוד פרשת ויחי ד"ה י'שכבתי זה הנשמה בשם י'שפתי כהן על התורה).

יוסף ציווה את ישראל שיעלו את עצמותיו ממצרים שעל ידן יסובב להם ה' את הגאולה (י'תפארת שלמה פרשת בשלח ד"ה א"י ויקח). והוא ידע ברוח קודשו שכאשר יגיעו עם ישראל לפני ים סוף, הים יִפְאֶה את עצמותיו ויבקע להם בזכותו (ה'רוקח על התורה פרשת ויחי שער 'הפוך' בראשית נ, פסוק כה, פירוש הסידור לר' אלעזר מגרמיזא חלק ב' סדר ההלל אות קי ד"ה הים, 'מגלה צפונות' חלק ב' פרשת בשלח ד"ה והעליתם), ואם לא יהיו עצמותיו עמהם לא יבקע להם הים ולא יהיו יכולים להיפרד ממצרים (מגלה צפונות חלק ב' פרשת בשלח ד"ה והעליתם את עצמותי, 'צמח דוד' חלק א פרשת בשלח דף קנ ע"ב ד"ה ונראה). לכן משה רבינו טרח ולקח את עצמות יוסף ממצרים (צמח דוד לר' יוסף דוד חלק א פרשת בשלח דף קנ ע"ב ד"ה ונראה). וכן מטעם זה כאשר נכנסו ישראל לארץ וקברו את עצמות יוסף בשכם נאמר "וַיָּאֵת עֲצָמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר הֶעֱלֹו בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם קְבָרָם בְּשֵׁכֶם" (יהושע כד, לב), ואין הכוונה שבני ישראל "הֶעֱלֹו" את העצמות אלא ש"עצמות יוסף" הם אלו ש"העלו" את "בני יִשְׂרָאֵל" ממצרים (מגלה צפונות חלק ב' פרשת בשלח ד"ה והעליתם, י'תפארת שלמה פרשת בשלח ד"ה ויקח).

גם נהר הירדן בכניסה לארץ ישראל עתיד היה להיקרע על ידי ארונו של יוסף הצדיק (ילקוט חדשי ערך ניסים ונפלאות אות לא). לכן כאשר יוסף ציווה על הגאולה ועל לקיחת עצמותיו הוא אמר לשון כפולה "פְּקֹד יִפְקֹד" (בראשית ג, כח) אחד כנגד קריעת ים סוף ואחד נגד קריעת הירדן (רוקח על התורה פרשת ויחי שער 'הפוך' בראשית נ, פסוק כה, פירוש הסידור לר' אלעזר מגרמיזא חלק ב' סדר ההלל אות קי ד"ה הים ראה). וכך השארת ארונו של יוסף במצרים היה סימן לישראל שעתידיים להיגאל. והמצריים ידעו כי גאולת ישראל תלויה בהוצאת עצמותיו של יוסף (יצרור המור סוף פרשת ויחי) ושאר ישראל לא ימצאו את עצמותיו הם לא יוכלו לצאת ממצרים (דברים רבה יא, ז), לכן הם השליכו את ארונו של יוסף בתוך נהר הנילוס (יצרור המור סוף פרשת ויחי) לאחר שעשו אותו ממתכת (נמי סוטה דף יג ע"א) במשקל חמש מאות כליכר (דברים רבה יא, ז), על מנת שישקע שם בתוך הנהר (רוקח על התורה פרשת ויחי שער 'הפוך' בראשית נ, פסוק כח).

ובזה טעו בני שבט אפרים אשר לא השתעבדו כל כך במצרים כמו שאר השבטים לפי שהיו נוהגים בהם כבוד לכבודו של יוסף אביהם, ומחמת כן עלה בדת חלקם למהר את הקץ ויצאו ממצרים שלושים שנה קודם צאת בני ישראל (בית אלקים להמבייט שער היסודות פרק כח), ונהרגו כולם משום שלא שמרו את השבועה של יוסף, ולא לקחו איתם את עצמותיו (רוקח על התורה פרשת ויחי שער 'הפוך' בראשית נ, פסוק כה, נחל קדומים להחיד"א פרשת בשלח אות א בשם ר' אלעזר מגרמיזא). וזה מה שאמר עליהם דוד המלך בתהלים "בְּנֵי אֶפְרַיִם נוֹשְׁקֵי רוּמֵי קֶשֶׁת הִכּוּ בַיּוֹם קָרָב: לֹא שָׁמְרוּ בְרִית אֱלֹקִים וּבִתְרוֹתָם מָאֵנוּ לְלֶכֶת" (תהלים עח, ט – ז) (נחל קדומים להחיד"א פרשת בשלח אות א בשם ר' אלעזר מגרמיזא). יוסף הצדיק ידע ברוח קודשו שבניו בניו משבט אפרים ייצאו קודם הקץ, לכן לא השביע רק אותם על לקיחת עצמותיו אלא את כל ישראל שנאמר "וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (בראשית ג, כח) (שכחת הלשון בשסוף ילקוט ראובני ערך גאולה אות ח).

השכינה המשיכה לשרות על עצמותיו של יוסף גם אחרי מותו

כל ימיו של יוסף הצדיק לא ניתן לשרו הרוחני של מצרים לשלוט על ישראל, וכשנפטר יוסף ניתן לו. לכן נאמר כמעט בסמיכות "וַיָּנִיחַ יוֹסֵף וְכָל אֶחָיו וְכָל הַדּוֹר הַהוּא" (שמות א, ו) ואחר כך "וַיִּקַּם מִלְּפָנֵי חַדְשׁ עַל מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף" (שמות ח, ה) שהוא שרו הרוחני של מצרים (וזהו פרשת שמות דף טו ע"ב ד"ה דבר אחי). אז גם התחילה הגלות של עם ישראל, שלא התחילה בחייו של יוסף כיון שהוא הגן עליהם אך מיד עם פטירתו היא שרתה עליהם. לכן אחרי שכתוב "וַיָּנִיחַ יוֹסֵף וְכָל אֶחָיו וְכָל הַדּוֹר הַהוּא" (שמות א, ו) נאמר כמעט בסמוך גם על תחילת גלותם על ידי פרעה "וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ הַזֶּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ: הֲבֵנָה נִתְחַכְמָה לָּוּ פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֶף גַּם הוּא עַל שְׂנְאֵינּוּ וְנִלְחַם בָּנּוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ" (שמות א, ט – ז) (וזהו פרשת וישב דף קפ ע"א ד"ה תא חזי יעקב).

יוסף היה המשיביר לכל עם הארץ, וכל זמן שהיה חי לא יכלו המצריים לשעבד את עם ישראל כי ניזונו על ידם (מגילת הלוי לר' שלמה אלקבץ על מגילת אסתר לר' שלמה אלקבץ פרק שמיני ד"ה כאשר בא). וכאשר הוא נפטר, מיד יבשו כל המקורות וכל המעינות ונפלו השבטים בגלות (וזהו פרשת תרומה דף קנו ע"א ד"ה בשעת דמית יוסף). והרמז בזה הוא כי מיד אחרי שנאמר בסוף חומש בראשית על פטירת יוסף הצדיק "וַיָּנִיחַ יוֹסֵף בְּן מֵאָה וָעֶשְׂרִים וָשָׁנָיִם וַיִּחַי וַיִּחַי וַיִּחַי אֹתוֹ וַיִּישָׁם בְּאָרוֹן בְּמִצְרַיִם" (בראשית ג, כו) נאמר בפסוק הבא בתחילת חומש שמות "וַאֲלֵה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בְּאֵרוֹ" (שמות א, א), וראשי תיבות "שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים" הוא 'שביה', לומר שאחרי שמת יוסף התחילה 'השביה' שהיא הגלות (שפתי כהן על התורה לר' מרדכי הכהן מהערך צפת תלמיד תלמידו של הארי"ל פרשת שמות על הפסוק 'אלה שמות בני ישראל').

כל זמן שיוסף היה חי, הוא היה מגן וצינה לכל שניים עשר השבטים, ולא היה השטן יכול לקטרג עליהם. ובמשך אותם שניים עשר חודשים ראשונים לאחר פטירתו היתה נשמתו עולה ויורדת כל העת ומשתדלת לעלות ל'גן עדן העליון', לפיכך הוא לא הגן אז על ישראל ומצא המקטרג מקום לקטרג עליהם. על כן ה' ברחמיו על ישראל גירה אז את המקטרג על איוב הגוי, על מנת להציל את ישראל וגם על מנת להעמיד את איוב בניסיון (ראה זוהר פרשת בא דף לג ע"א ד"ה ויאמר ה' אלי השטן והלאה). ואחר שניים עשר החודשים כשעלתה לגמרי נשמתו של יוסף לגן עדן העליון חזר יוסף והתפלל על ישראל (חסד לאברהם לר' אברהם אוולאי זקנו של החיד"א מעין רביעי נהר מט ד"ה ואיוב עשירי) והגן משם מאילך על ישראל (זכר דוד לר' דוד זכות ממדינת איטליה מאמר ראשון פרק דף רלט ע"ב ד"ה 'וילעדין להביא קצת' בשם חסד לאברהם). לכן כבר לא היה צריך את איוב, וממילא הפסיקו ניסיונותיו שנמשכו רק אותם שניים עשר חודשים (ראה משנה עדות ב, ב) (חסד לאברהם לר' אברהם אוולאי זקנו של החיד"א מעין רביעי נהר מט ד"ה ואיוב עשירי).

ועיקר הטעם שהקב"ה הוריד את יוסף למצרים היה על מנת להוריד את השכינה עמו לגלות כך שתהיה עם ישראל (מגלה עמוקות: מהדורה בתרא פרשת ויגש אופן הראשון ד"ה לדעת זה סוד הענין) וכפי שרמזו יוסף בדבריו "וַיִּשְׁלַחֲנִי אֱלֹקִים לְפָנֶיךָ" (בראשית מה, ז) וכוונתו שהוא נשלח על מנת ש"אלקים" כלומר 'השכינה' יבוא עמהם בגלות (מגלה עמוקות: מהדורה בתרא פרשת מקץ אופן האחד עשר ד"ה השיב על ענין שבו). וגם אחרי פטירתו של יוסף היה גופו 'מרכבה' לשכינה (עפ"י 'מקדש מלך' לרבי שלום בוזאלו על זוהר מקץ קצד ע"ב) שהיתה חופפת עליו לגודל צדקותו (ברית הלוי לר' שלמה אלקבץ בתשובה למרה"ר קארו ד"ה אמר יעקב). ורמז לכך בפסוק "וַיָּנִיחַ יוֹסֵף בְּן מֵאָה וָעֶשְׂרִים וָשָׁנָיִם וַיִּחַי וַיִּחַי אֹתוֹ וַיִּישָׁם בְּאָרוֹן בְּמִצְרַיִם" (בראשית ג, כה) שהתיבה "וַיִּישָׁם" יש בה אות י' יתירה המורה על כך שה' יתברך היה אצלו (בגדי אהרן לר' אהרן דרשן פרשת ויחי דף מ"א טור א ד"ה וירא יוסף). והקב"ה ידע שאם יעלו את גופו של יוסף ממצרים לא תתקיים הגלות כי 'השכינה' תסתלק מהגלות במצרים (וזהו פרשת ויחי דף רכב ע"ב ד"ה ואי תימא). וכיון שעם ישראל לא יכולים לסבול את הגלות אלא אם כן השכינה בתוכם (יאר החמה על זוהר פרשת ויחי דף רכב ע"ב מהרמ"ק), על כן ציווה שקבורתו של יוסף תהיה במצרים ועל ידי כן יוכלו ישראל לסבול את גלותם שם (וזהו פרשת ויחי דף רכב ע"ב ד"ה ואי תימא).

וזה הטעם מדוע ה' גלגל שמקום קבורתו של יוסף יהיה דווקא בתוך נהר הנילוס במצרים, כי כשם ששרתה השכינה בחוצה לארץ על יחזקאל הנביא מחמת שהתנבא על המים שהוא מקום טהרה כפי שנאמר "וַיֹּאֲנִי בְתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נְהַר כְּבַר בְּנִתְחוֹ הַשְּׁמַיִם וְאָרְאָה מִרְאֵת אֱלֹקִים" (יחזקאל א, א) כך היה גם עם יוסף שנטמן בחוץ לארץ בתוך המים (וזהו פרשת ויחי דף רכב ע"ב ד"ה ואי תימא) שהוא מקום טהרה הראוי לו (יצרור המור לר' אברהם סבב חמוי של ר' יוסף קארו בסוף פרשת ויחי),

ושאינו מקבל טומאה (וזהר פרשת ויחי דף רכב ע"ב ד"ה וזאי תימא) **כי אין רוח הטומאה שולט בו** (ויוסף אברהם לר' אברהם פלאני מערכת ק א ת יג) **מ'טומאת ארץ העמים'** (ואור החמה על זוהר פרשת ויחי דף רכב ע"ב מהרמ"ק), **וממילא גם הוא שנטמן שם לא נטמא מטומאת עפר מצרים** (יכתם פו לר' שמעון לביא על זוהר פרשת ויחי דף רכב ע"א ד"ה ויקשה לפי) **והשכינה חפפה על גופו** (וברית הלוי לר' שלמה אלקבץ בתשובה למרה"ר קארו ד"ה אמר יעקב). **ועוד הימצאותו שם גם הועילה אחר כך להגן על אותם ילדי ישראל שהיה פרעה משליך ביאור (צרוח המור) סוף פרשת ויחי ד"ה ודרכי חסם יתברך עמקו).**

יוסף ידע שהוא צריך להישאר במצרים ולהיות מרכבה לשכינה הקדושה בכדי שהיא תישאר במצרים עבור בני ישראל, לכן הוא לא השביע את בניו לקברו תכף בארץ ישראל (ספר הליקוט' לר' יחיאל היילפרין מחבר ספר 'סדר הדורות' ערך שבטים אות ט). **וכך יוסף הפקיר את עצמו להיות נודד כל אותם השנים ממקום מנוחתו בלי קבורה אף על פי שכאשר אדם לא זוכה לקבורה אז הנפש שלו לא נאספת ולא נגזזת במקומה, ועשה זאת לתועלת ישראל שלא יישארו לבדם במצרים** (שם משמואל על התורה לר' שמואל מסוכטשוב פרשת בשלח שנת תרע"ג ד"ה ובה יש לתקן). **ויוסף ציוה אותם שכאשר ייצאו ישראל מארץ מצרים הם יעלו את עצמותיו יחד איתם, כי הן ישפיעו עליהם כל טוב לעולם** (תפארת שלמה לר' שלמה מראמזסק פרשת בשלח ד"ה איי ויקח משה) **וכפי שהיה על הים, שהוא נקרע בזכות יוסף הצדיק שהיה שם. ומשום כך נאמר על יוסף "אֵלֶּה תִּלְדוּת יַעֲקֹב יוֹסֵף"** (בראשית לו, ה) **לפי ש"יוסף" היה הסיבה לקיום "תִּלְדוּת יַעֲקֹב" אבינו** (חומת אנ"ך על התורה להחיד"א פרשת וישב פרק יד, ל ד"ה והפסם ליה).

ישראל עתידים להיגאל בזכות עצמותיו של יוסף כשם נגאלו ממצרים

משה רבינו רצה לקיים את שבעתם של ישראל (רבינו בחיי פרשת בשלח שמות יג, טו) **ביודעו שהשכינה חופפת על עצמותיו של יוסף** (וברית הלוי לר' שלמה אלקבץ בתשובה למרה"ר קארו ד"ה אמר יעקב), **ושבזכותו באה הגאולה והם יוצאים מגלות מצרים** (תפארת שלמה לר' שלמה מראמזסק פרשת בשלח ד"ה ויקח משה את עצמותו) **וגם על ידם עתיד להיקרע להם ים סוף** (רבינו בחיי פרשת בשלח שמות יג, טו). **ואף עתידים לצאת בזכותו מכל ארבע הגלויות של בבל, מדי, יון ואדום** (עפ"י 'אשכול הכופר' על מגילת אסתר לר' אברהם סבע חמיו שר' יוסף קארו בעל המחבר על השו"ע פרק ג ד"ה ואמר ולא שמע). **לכן משה רבינו לקח את ארונו של יוסף מתוך הנילוס במצרים** (רבינו בחיי על התורה פרשת בשלח שמות יג, טו) **על ידי מספר אנשים שנשארו אותו למדבר** (ראה גמי סוכה דף כה סוף ע"א בדת ר' יוסי הגלילי, 'בשלח' ב"מדרש' במדבר ט, ו) **שנאמר "ויקח משה את עצמות יוסף עמו"** (שמות יג, טו). **ואף שמשה רבינו עצמו מעולם לא נגע ממש בארונו של יוסף, זה נקרא על שמו לפי שהוא זה שטרח ועסק בעצמות יוסף ביציאת מצרים** (נחלת בנימין על טעמי המצות לר' יצחק פתלי וואלף מצוה י ד"ה יאבל מהא ליק מיד').

רוח הטומאה לא שלטה בגופו של יוסף מעולם, לא בחייו ולא במותו אפילו שנשמתו יצאה מגופו בחוף לארץ, משום שיוסף לא נמשך בחייו אחרי רוח הטומאה לכן היא גם לא אחזה בו במותו (וזהר פרשת תרומה דף קמא ע"ב ד"ה יוסף לא שלט). **וכאשר הגיעו עם ישראל לפני ים סוף ראה המלאך הממונה על הים את ארונו של יוסף ומיד נס הים ונקרע שנאמר "הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס"** (תהלים קד, ה) (פרושי סידור התפילה לר' אלעזר מגרמזיאו חלק ב' סדר ההלל אות ק). **שכשם שיוסף נס מפני אשת פוטיפר** (בראשית רבה' פ אות ה, מדרש תנחומא וישב ט) **שנאמר "וינס ויצא החוצה"** (בראשית לט, יג) (פרושי סידור התפילה לר' אלעזר מגרמזיאו חלק ב' סדר ההלל אות ק) **כך גם נס הים מלפני ארונו של יוסף** (בראשית רבה' פ אות ה, מדרש תנחומא וישב ט) **כלומר מפני כוחו של יוסף הטמון בתוך הארון** (תפארת שלמה ל' שמחת תורה ד"ה ויהי בנסוע הארון). **ועל זה נאמר "הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס"** (תהלים קד, ה) **ותיבות "הַיָּם רָאָה" עם הכולל יוצא בגימטריא 'הארון' (הרוקח על התורה) פרשת בשלח בחלק לקט יג, טו).**

ובכל משך לכתם של ישראל במדבר היו נושאים את ארונו של יוסף בסמוך לארון הברית שהוא ארון השכינה (וזהר פרשת וישלח דף קעו ע"ב ד"ה דבר אחר דא) **והיו שניהם הולכים בשווה ובקו אחד זה עם זה** (ביאור קדמוני על ספר 'התמונה' המיוחס לר' ישמעאל כהן גדול אות ק). **וכשם שהיו השכינה ויוסף מקושרים זה בזה בהיותם במצרים, כך הם היו נמצאים יחד גם בלכתם במדבר** (מגלה צפונות' למחבר 'שבט מוסר' חלק א' פרשת וישב ד"ה גם יובן עם זה). **וכשם שארון הברית היה מהלך מאליו** (ראה גמי סוטה דף לה ע"א) **כך גם ארונו של יוסף היה מהלך מאליו** (שפתי כהן על התורה' פרשת בשלח ד"ה עוד ויקח משה את עצמותו, והוא בימדבר קדמוני להחיד"א מערכת א אות כב בשם 'השפתי כהן'). **וזה מה שרמזו יוסף בדבריו לבני ישראל לפני פטירתו "הַעֲלֵתֶם אֶת עֲצָמֹתַי מִזֶּה" (בראשית נ, כה) כוונתו שהוא אינו מטריחם להעלות את עצמותיו איתם בעל הדרך לארץ ישראל, אלא רק להוציאם "מִזֶּה" כלומר מארץ מצרים ושאר הדרך הן כבר ילכו מאליהן** (שפתי כהן על התורה' לתלמיד תלמיד של האר"י ז"ל פרשת בשלח ד"ה עוד ויקח משה את עצמות' עייניש).

עצמותיו של יוסף הועלו מארץ מצרים אל ארץ ישראל ונקברו בעיר שכם שנאמר "וְאֵת עֲצָמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר הָעֵלּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ בְשֶׁכֶם בְּחֶלְקֵת הַשְּׂדֵה אֲשֶׁר קָנָה יַעֲקֹב מֵאֵת בְּנֵי חֲמוֹר אֲבִי שָׁכֶם בְּמֵאָה קֶשֶׁת וַיְהִי לְבְנֵי יוֹסֵף לְנַחֲלָה" (יהושע כד, לב), לא נאמר "וַיְהִי לְבְנֵי יוֹסֵף לְנַחֲלָה" אלא "וַיְהִי" כי זה חוזר על "עצמות יוסף" הקדושות שבתחילת הפסוק ולא על "חֶלְקֵת הַשְּׂדֵה" (תפארת שלמה פרשת בשלח ד"ה איי ויקח משה את עצמות) **משום ש"בני יוסף" חשבו שמה שנקברו העצמות האלו בנחלתם זה יהיה להם לנחלה טובה שזכותן תגן עליהם, לפי שהעצמות האלו הם היו "כלי מלחמתם" של ישראל בכל הדרך לארץ ישראל כמו שהיו בקריעת ים סוף, וכפי שנרמזו בסמיכות הפסוקים "וַחֲמֹשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם; וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ" (שמות יג, יח – יט) (מנחת הלוי לר' שלמה אלקבץ בהקדמה דף יח ד"ה הנה ר' אלעזר).**

הקב"ה עתיד להוסיף ולגאול את ישראל משאר המלכויות בזכות יוסף כשם שגאל אותם ממצרים (עפ"י 'אשכול הכופר' על מגילת אסתר לר' אברהם סבע חמיו שר' יוסף קארו בעל המחבר על השו"ע פרק ג ד"ה ואמר ולא שמע) **וזה רמז בשם "יוסף" שנאמר "וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא יוֹסֵף אֲדָנָי שְׁנֵית גָּדוֹ לְקִנּוּת אֶת שְׂאֵר עַמּוֹ" (ישעיה יא, יא), כי גאולת מצרים היא סימן לגאולה העתידה שנאמר "כִּימִי צִאתֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנּוּ נִפְלְאוֹת" (מלכה ז, טו) (גבול בנימין על התורה לר' בנימין הכהן חלק א דרוש טו פרשת שמות דף לג ע"ב טו א סוף ד"ה עוד איתא). **והעצמות של יוסף שהעלו לארץ ישראל נעשו "נַחֲלָה" לכל ישראל, לפי שזכותו של יוסף משפיעה לכל שבט ושבט. לכן כל עם ישראל נקראו על שמו של יוסף שנאמר "ואולי יִחַן ה' אֶלְקֵי צְבָאוֹת שְׂאֵרֵי יוֹסֵף" (עמוס ו, טו) (וארע עוד ב'בש' לפי להחיד"א מערכת ע, טו). וכמו שגאולת מצרים היתה על ידי כוח קדושת עצמותיו של יוסף הצדיק שנשארו עם ישראל במצרים, כך גם הגאולה העתידה לבוא תהיה על ידי יוסף הצדיק שהוא יסוד עולם. כי עצמותיו הן בכוחן וקדושתן לעולמי עד, להשפיע לבניהם אחריהם כל טוב לעולם** (תפארת שלמה פרשת בשלח ד"ה איי ויקח משה את עצמות) **אמן, כן יהי רצון.****

<p>העלות גם לרומא שלימה של דוד דרוור בפינה היי</p>	<p>העלות לרומא והוצאה לכל עניו של: שולמית אלשיבע בת חיה היי אורי הכהן בן פרומא היי</p>	<p>העלות גם להצלת המסייעים בהצפת העלון: שמואל בן רחל ומשפחתו פנחס דוד בן רוחמה ומשפחתו מייקל סיגור (ג'ף וָאָיו) שיה' שמרם מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה ויצילוהו בכל מעשי ידיו;</p>	<p>טא להתפלל לפניו בטן עבור האשה הכשרה: יוכבד חיה בת תמר היי</p>	<p>לעילוי נשמת אילנה בן מרים ז"ל</p>
<p>העלות גם לעילוי נשמת: אילנה בן גיטל ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלות גם לעילוי נשמת: אילנה בן גיטל ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלות גם לעילוי נשמת: אילנה בן גיטל ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>מוריה בת רחל ולנה היי</p>	<p>העלות גם לעילוי נשמת: אילנה בן גיטל ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>
<p>העלות גם לעילוי נשמת: אילנה בן גיטל ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלות גם לעילוי נשמת: אילנה בן גיטל ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלות גם לעילוי נשמת: אילנה בן גיטל ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלות גם לעילוי נשמת: אילנה בן גיטל ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלות גם לעילוי נשמת: אילנה בן גיטל ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>